

Katarzyna Pankowska-Koc

Pozycje polecane

„Kryzys. Szybkie reagowanie. Poradnik dla psychologów i pedagogów szkolnych”

red. Katarzyna Koszewska, WCIES, MSCDN, Biuro Edukacji m.st. Warszawy, Warszawa 2009

Publikacja „Kryzys. Szybkie reagowanie. Poradnik dla psychologów i pedagogów szkolnych” jest częścią programu „Bezpieczeństwo w szkole” prowadzonego przez Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy. Podręcznik ten z jednej strony wprowadza nas w świat czystej teorii, a z drugiej zapoznaje z faktami, które bezlitośnie sprowadzają nas do szarej rzeczywistości. Rzeczywistości wymagającej od nas – wychowawców, pedagogów i psychologów – pewnego poziomu kompetencji, czyli wiedzy i umiejętności. Poradnik ma pomóc w budowaniu bezpiecznej i przyjaznej szkoły. Skupia się na tym, co najważniejsze, czyli na sytuacjach kryzysowych i sposobach radzenia sobie z nimi. Pojawia się tu wiele elementów trudnych, smutnych, ale niestety tak często obecnych w naszych szkołach. Studiowanie tej publikacji dostarcza cennych, z zakresu interwencji antykryzysowej, informacji o roli i zadaniach pedagoga i psychologa. Mówi o potrzebie wspierania nauczycieli, rodziców i uczniów oraz działaniu ukierunkowanym na odciążenie traumy. Uczy mądrych i sprawdzonych zasad postępowania w takich sytuacjach, jak: pożar, powódź, choroba zakaźna, podejrzany przedmiot lub przesyłka w szkole, zagrożenie terrorystyczne, zabójstwo, próba samobójcza czy samobójstwo, kryzys wychowawczy. Poradnik przekazuje również wypracowane i nieocenione wskazówki dotyczące interwencji psychologicznej w sytuacjach gwałtu oraz przemocy: seksualnej, rówieśniczej, rodzinnej, a także tej, która przyszła do nas wraz z rozwojem cywilizacji – cyberprzemocy.

Bogactwo treści i przemyśleń nie ogranicza nas jedynie do procedur postępowania, pozwala również poszerzyć swoją wiedzę. Tak więc dowiadujemy się, jaka jest różnica między kryzysem a stresem, biorąc pod uwagę kryterium czasowe i źródła uruchamianych zasobów. Poznajemy przebieg i rodza-

je kryzysów psychologicznych. Jasne dla nas stają się reakcje na zdarzenia kryzysowe oraz skutki traumy i nadmiernego stresu. Wzbogacamy wiedzę o trzy kategorie reakcji ujętych w klasyfikacji DSM – IV, a mianowicie zespół stresu pourazowego (PTSD), ostre zaburzenie po stresie (ASD) oraz trwałe zmiany osobowości po przeżyciu sytuacji ekstremalnej – kompleks Desnos. Dowiadujemy się również, jak wygląda profil osoby przeżywającej kryzys oraz jakie są indywidualne strategie radzenia sobie z nim. W końcowej części poradnika poznamy natomiast zasady pierwszej pomocy przedmedycznej oraz sposoby rozwiązywania konfliktów z wykorzystaniem negocjacji i mediacji.

Szczerze polecam tę publikację. Poradnik „Kryzys. Szybkie reagowanie” spełnia swoją założoną rolę. Nie ma tu pustych, niczym nieuzasadnionych fragmentów, wszystko zdaje się mieć swój cel, a treść układa się w bardzo dobrze zaplanowaną i zorganizowaną całość.

„Sytuacje kryzysowe w szkole”
praca zbiorowa pod redakcją Katarzyny Koszewskiej i Małgorzaty Taraszkiewicz,
Wydawnictwo CODN, Warszawa 2007

Przerzucając kolejne strony publikacji „Sytuacje kryzysowe w szkole” ma się wrażenie, że jest to wynik wieloletnich doświadczeń jej autorów, badających sytuacje kryzysowe w szkole. Książka jest odpowiedzią na zmniejszające się w ostatnich latach poczucie bezpieczeństwa nie tylko na świecie, ale również w Polsce. Skierowana jest ona głównie do dyrektorów szkół, chociaż można ją polecić wszystkim innym grupom związanym z oświatą. Solidny warsztat i gruntowna znajomość tematu pozwoliły na stworzenie wiarygodnej i wyczerpującej pozycji, która zadziwia niebagatelną kompozycją. Dobitnie wyraża się tu potrzebę edukacji dla bezpieczeństwa, czyli konieczność kształcenia zdolności radzenia sobie z wieloma różnymi sytuacjami, mającymi wpływ na poziom bezpieczeństwa. Książka wprowadza czytelnika w świat możliwych na terenie szkoły kryzysów i daje gotowe rady oraz procedury postępowania. Bardzo ciekawe i rozwiewające wszelkie wątpliwości jest stwierdzenie, że: *dobra szkoła jest wspólnym sukcesem dyrekcji, nauczycieli, pracowników administracji i obsługi oraz uczniów i rodziców. Szkoła w sytuacji kryzysowej musi opierać się na wiedzy i umiejętnościach wszystkich*. Ścisłej współpracy wymaga więc przygotowanie szkoły do sytuacji kryzysowej. Z książki dowiadujemy się, jak przygotować kompleksowy plan awaryjny i jak wyglądają przykładowe procedury awaryjne. Warto zapoznać się z częścią dotyczącą zagrożeń wynikających z doświadczeń szkolnych. Szkoła jest bowiem jednym z najbardziej wypadkogennych środowisk w Polsce, a przeciwdziałanie temu stanowi rzeczy jest powinnością nauczycieli, uczniów i rodziców. Nie można zapomnieć tu również o innym problemie pojawiającym się dość często na terenie szkoły, a mianowicie o kryzysie wychowawczym. Dzięki książce poznajemy mechanizm jego powstawania. Wiemy, jakie ewentualne działania profilaktyczne i zaradcze możemy podjąć, jakie są objawy wybuchu kryzysu i jakie są jego fazy.

Czy warto zatem czytać pracę o tak smutnej tematyce? Myślę, że tak, ponieważ od naszego lepszego samopoczucia i przeświadczenia, że coś nie dotyczy nas i naszej szkoły, lepszy jest dobrze przygotowany i opracowany program działań antykryzysowych. Pozwoli on na zmniejszenie ryzyka oraz złagodzenie lub całkowitą eliminację konsekwencji złych i tragicznych w skutkach decyzji. Trafnie ujmują to we wstępie do publikacji Katarzyna Koszewska i Małgorzata Taraszkiewicz: *trzeba mieć świadomość zagrożenia, trzeba znać strategie i procedury postępowania, trzeba się do nich przygotować, aby stworzyć klimat bezpieczeństwa i utrwalać nawyki racjonalnych, bezpiecznych zachowań*.

Autorka jest nauczycielem konsultantem w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Warszawie